

УДК 378.147:[351.743:796](477)(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/27.204510>

Олександр ХАЦАЮК,
orcid.org/0000-0002-4166-9099
заслужений тренер України,
заступник начальника кафедри фізичної підготовки та спорту
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) hatsa@ukr.net

Антон ВОРОНІН,
orcid.org/0000-0002-9896-2624
викладач кафедри тактики
командно-штабного факультету
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) voronin.anton@nangu.edu.ua

Ольга КРАВЧЕНКО,
orcid.org/0000-0003-1682-0962
викладач кафедри фізичної підготовки та спорту
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) krav8150@ukr.net

Артем КОРОЛЬОВ,
orcid.org/0000-0002-4136-5204
викладач кафедри фізичної підготовки та спорту
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) artemkorolov698@gmail.com

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ

У статті розглядаються актуальні питання визначення необхідних критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України (НГУ) командного напрямку підготовки до виконання службових обов'язків на первинних офіцерських посадах. На сучасному етапі реформування силових структур України до стандартів НАТО врахування наявного досвіду бойових дій, рівень готовності до виконання завдань за призначенням військовослужбовців НГУ можна забезпечити лише при достатньому розвитку всіх її складників та компонентів. Перевага в одному з них неспроможна компенсувати недоліки в іншому (Вейднер-Дубровін, 1992: 103–115). Важливим є й той факт, що від рівня професійної підготовленості офіцерів, їхнього вміння швидко та вірно орієнтуватися в складних умовах службово-бойової діяльності (екстремальних умовах), приймати виважені рішення значною мірою залежить успіх виконання завдань за призначенням підлеглим особовим складом. Мета статті – визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням. У результаті моніторингу спеціальної науково-методичної літератури встановлено, що в дослідженнях провідних фахівців цього напрямку не враховується можливість позитивного впливу засобів спеціальної фізичної підготовки із сучасними технічними засобами навчання (педагогічними технологіями) на готовність майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням, що підкреслює актуальність вибраного напрямку дослідження. У результаті дослідження визначені критерії (мотиваційний, змістовий, аналітико-оцінний), показники (наведені у табл. 1), рівні (вищий, високий, середній, низький) сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням. Застосування засобів спеціальної фізичної підготовки в поєднанні із сучасним науковим інструментарієм та об'єктивне оцінювання кваліфікаційного рівня спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ забезпечують необхідний рівень професійної підготовленості офіцера випускника вищого військового навчального закладу НГУ до виконання завдань за призначенням.

Ключові слова: готовність, функціональна готовність, майбутні офіцери, завдання за призначенням, спеціальна фізична підготовка, професійна підготовка, критерії, показники, рівні.

Oleksandr KHATSAIUK,

orcid.org/0000-0002-4166-9099

Honored coach of Ukraine,

Deputy Head of the Department of Physical Training and Sports

National Academy of the National Guard of Ukraine

(Kharkiv, Ukraine) hatsa@ukr.net

Anton VORONIN,

orcid.org/0000-0002-9896-2624

Teacher of Department of Tactic

of the Command and Staff Faculty

National Academy of the National Guard of Ukraine

(Kharkiv, Ukraine) voronin.anton@nangu.edu.ua

Olha KRAVCHENKO,

orcid.org/0000-0003-1682-0962

Teacher of Physical Training and Sports

National Academy of the National Guard of Ukraine

(Kharkiv, Ukraine) krav8150@ukr.net

Artem KOROLOV,

orcid.org/0000-0002-4136-5204

Teacher of Physical Training and Sports

National Academy of the National Guard of Ukraine

(Kharkiv, Ukraine) artemkorolov698@gmail.com

CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF FORMATION OF THE FUTURE OFFICER READINESS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE FOR THE PERFORMANCE ASSIGNED TASKS

The article deals with topical issues of determining the necessary criteria, indicators and levels of the National Guard of Ukraine (NGU) future officers readiness with command direction of preparation to perform their duties in primary officer positions. At the current stage of reforming Ukraine's security agencies to NATO standards, taking into account their experience in combat operations, the level of readiness to complete the tasks assigned to the NGU is possible only if all its components are sufficiently developed. The advantage in one of them can not compensate for the disadvantages in the other (Weidner-Dubrovin, 1992: 103–115). Also the level of professional readiness of officers is important, their ability to react quickly and correctly in difficult conditions of combat activity (extreme conditions), to make decisions – depends largely on the success of the tasks assigned to the personnel. The purpose of the article is to determine the criteria, indicators and levels of formation of the future officer readiness of the NGU for the performance assigned tasks. As a result of the monitoring of the special scientific and methodological literature, it was found that the studies of leading specialists of this area do not take into account the possibility of a positive influence of special physical training with modern technical means of training (pedagogical technologies) on the readiness of future officer to perform assigned tasks, that underlines the significance of the research. As a result of the research, the following criteria were identified (motivational, semantic, analytical and evaluation), indicators (table 1), the level (the highest, high, medium, low) of the NGU future officer readiness to complete their assigned tasks. The use of special physical training in conjunction with modern scientific tools and the objective evaluation of the qualification level of special physical training of the NGU future officer provides the necessary level of professional readiness of a graduate of a higher military educational establishment of the NGU to perform the assigned tasks.

Key words: *readiness, functional readiness, future officers, assigned tasks, special physical training, professional training, criteria, indicators, levels.*

Постановка проблеми. Відповідно до завдань, покладених на Національну гвардію України, військовослужбовці вище зазначеної силової структури беруть активну участь у бойових діях на сході України під час проведення Операції об'єднаних сил (ООС), в охороні громадського порядку в регіонах України, в різних міжнародних операціях, а також виконують

інші завдання за призначенням (Закон України «Про Національну гвардію України», 2014: 2–4). Вищезазначене вимагає від військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) високої фізичної підготовленості, адже без необхідного рівня розвитку фізичних якостей та військово-прикладних навичок неможливо виконати службово-бойові завдання.

На сучасному етапі реформування силових структур України до стандартів НАТО урахування наявного досвіду бойових дій, рівень готовності до виконання завдань за призначенням військовослужбовців НГУ можна забезпечити лише при достатньому розвитку всіх її складників та компонентів. Перевага в одному з них неспроможна компенсувати недоліки у іншому (Вейднер-Дубровін, 1992: 103–115). Важливим є й той факт, що від рівня професійної підготовленості офіцерів, їхнього вміння швидко та вірно орієнтуватися в складних умовах службово-бойової діяльності, приймати виважені рішення значною мірою залежить успіх виконання завдань за призначенням підлеглим особовим складом. Тому важливість якісної організації професійної освіти майбутніх офіцерів НГУ в умовах навчання у вищому військовому навчальному закладі є очевидною, а визначення необхідних критеріїв, показників, рівнів, ступенів та інших важливих складників (чинників), які формують готовність майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням є актуальним напрямом наукових досліджень.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи і дослідно-конструкторських робіт кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України (2018–2020 р.р.) та плану науково-дослідної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка за темою «Професійно-особистісне становлення майбутнього фахівця у вищій школі в контексті інтеграції України до європейського освітнього простору» (номер державної реєстрації 0117U004242).

Аналіз досліджень. Проведений аналіз науково-методичної та спеціальної літератури (інтернет-джерел) у напрямі вдосконалення рівня професійної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ та інших силових структур дає змогу зробити висновок, що концептуальні основи військової освіти майбутніх командирів (начальників) розкрито в роботах А. В. Барабанщикова, С. А. Божка, Я. Б. Зорія, О. С. Капінуса, І. В. Платонова, В. О. Рахманова, І. Г. Радванського, В. В. Ягупова та інших фахівців цього напрямку.

Заслуговують на увагу роботи, присвячені розробці та вдосконаленню науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх офіцерів системи МВС України до професійної діяльності, провідних учених: О. В. Бикової, Т. С. Вайди, Д. Є. Гуртового, О. В. Діденка, Т. О. Івашкової, О. В. Коби, С. Т. Полторака, О. М. Тогочинського, Д. В. Швеця та інших.

Відповідно до результатів досліджень вищезазначених фахівців актуальним є набуття військовослужбовцями (службовцями) різних силових структур високого рівня фізичної підготовленості, що позитивно вплине на рівень бойової готовності відповідних структурних підрозділів загалом. Крім цього, можливим є синтез запропонованих вищепереліченими ученими наукових підходів, що дає змогу розробити універсальну, актуальну та ефективну змістово-функціональну модель формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням, а засоби спеціальної фізичної підготовки сприятимуть ефективному підвищенню рівня професійної підготовленості майбутніх офіцерів для цієї силової структури.

Під час подальшого моніторингу науково-методичної та спеціальної зарубіжної літератури нашу увагу привернули роботи фахівців у напрямі професійної підготовки представників країн співучасниць блоку НАТО (Schoka; Conroy; Brown; Dumas; Maddox; Gell; Marion; Simmill-Binning; Towers; Wood, Tong, 2009: 294–305).

Наукові праці згаданих фахівців є частково корисними для впровадження в систему професійної підготовки майбутніх офіцерів НГУ. Це дасть змогу підвищити якість їх підготовки, як для вищезазначеної силової структури, так і для інших державних збройних формувань та спеціальних служб України, що прискорить процеси трансформації силового блоку України за стандартами НАТО. Однак незважаючи на передові педагогічні методики та технології, в цих напрацюваннях є недоліки, які відображаються в тому, що неповною мірою звертається увага на методичну підготовленість майбутніх офіцерів до проведення різних форм спеціальної фізичної підготовки та спеціалізованих тренінгів з основних предметів бойової підготовки, що становить необхідну базу для успішного виконання завдань за призначенням як особисто майбутнім офіцером, так і підпорядкованим йому підрозділом (службою).

Аналіз наукових робіт вітчизняних та зарубіжних науковців свідчить про те, що запропоновані ними підходи та педагогічні методики в основному забезпечують якісну підготовку майбутніх офіцерів для силових структур і спеціальних служб. Однак через специфіку призначення та завдань, основних функцій, які покладені на НГУ, ці напрацювання фактично складно впровадити в систему професійної освіти майбутніх офіцерів НГУ, що потребує додаткових досліджень.

Питанням підготовки майбутніх офіцерів НГУ в умовах навчання у вищому військовому

навчальному закладі (ВВНЗ) присвячені роботи: А. Г. Бухуна, Є. В. Денисенка, С. О. Іщенко, О. В. Луценко, Н. Є. Пенькової, А. В. Турчинова, Є. С. Яковенка та ін. У цих роботах розглянуті окремі вузькопрофільні напрями підготовки майбутніх офіцерів НГУ. Однак у наукових працях вищезазначених фахівців не врахований аспект позитивного впливу засобів спеціальної фізичної підготовки, сучасних технічних засобів навчання на готовність майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням, що підкреслює актуальність обраного напрямку дослідження.

Мета статті – визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням.

Виклад основного матеріалу. Досягнення мети та завдань дослідження передбачає проведення аналізу сучасних наукових підходів, які представлені у спеціальній науково-методичній літературі психолого-педагогічного напрямку та стосуються визначення необхідного діагностичного інструментарію.

Відповідно до словника української мови «критерій» – підстава для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірило (Білодід, 1980: 173).

За енциклопедичним словником, «критерій» – із грецької κριτήριον, ознака, за якою можна судити про щось, мірило для визначення, оцінки предмета чи явища (Вейсман, 1991: 731), а ще підстава для оцінки або класифікації чогось (Яременко, Сліпушко, 1998: 211).

Проблематика визначення критеріїв, показників, рівнів та ступенів сформованості професійної компетенції майбутніх фахівців розкривається в наукових роботах І. А. Абрамова, В. В. Баркасі, Л. О. Борисюка, А. В. Галімова, О. В. Лазарева, Н. А. Молодиченко, Н. Г. Ничкало, Л. М. Шевчука та інших.

На думку Ю. В. Сухарнікова (Сухарніков, 2009: 32–42), для того, щоб удосконалити підготовку фахівця до умов сьогодення, необхідно визначити критерії та показники ефективності його діяльності. Крім цього, автор вважає, що цю проблему можна вирішити за допомогою багатofакторного аналізу ефективності продуктивної діяльності фахівців із певними компетентностями, спрямованого на передбачення посадових характеристик працівників певної кваліфікації та рівня кваліфікації, а також проектування динамічної функціональної структури особистості фахівця певної професійної спрямованості та рівня кваліфікації (Сухарніков, 2009: 8). Відповідно до його поглядів, вимоги щодо компетентності визначаються як рівень професійної підготовленості, який

необхідно здобути майбутньому фахівцю для виконання обов'язків за посадою згідно з узгодженими критеріями, які зазначені в стандартах вищої освіти в напрямі необхідного рівня знань, навичок та умінь.

Частково з цією гіпотезою погоджується Л. Ю. Усеїнова (Усеїнова, 2007: 123). Відмінність у наукових поглядах полягає у тому, що в нормативних документах неповною мірою відображені критерії професійно-практичної компетентності здобувачів вищої освіти.

Педагогічна наука під поняттям «критерій» розуміє об'єктивну ознаку, за допомогою якої здійснюється порівняльна оцінка явища (процесу), яке досліджується, ступеня розвитку його в різних досліджуваних осіб, чи сукупність таких якостей явища (феномена), що відображають його суттєві характеристики, тому і підлягають оцінці (Курило, 1999: 35). Окремі науковці пояснюють поняття «критерій» як «кількісну величину, яка визначає певні якісні характеристики процесу чи явища» (Нізков, 1980: 36).

На думку Л. М. Спенсера (Спенсер, 2005: 96), визначення необхідних критеріїв як системи вимірювання для визначення ефективного виконання роботи, що вивчається, є найважливішим та першочерговим етапом дослідження. Цю гіпотезу підтверджують провідні науковці галузі педагогіки О. М. Новіков, Д. А. Новіков (Новіков, Новікова, 2007: 17), які, крім вище зазначеного, акцентують на необхідності ретельного підходу до вибору критеріїв оцінки, що буде використовуватись під час дослідження.

Таким чином, характеристика критерію прямо залежить від об'єкта дослідження. Своєю чергою, моніторинг доцільно розглядати як методологічний інструментарій управління якістю освітнього процесу, який необхідний у вигляді засобу для вибору напрямів розвитку професійної підготовки і є підґрунтям для оцінювання дійсного рівня освітніх досягнень курсантів та слухачів ВВНЗ Національної гвардії України.

Подальший моніторинг спеціальної науково-методичної літератури з вибраного напрямку дослідження свідчить про те, що низка учених пропонує різноманітні підходи до визначення критеріїв, за якими проводиться оцінювання ступеня сформованості готовності до того чи іншого виду діяльності, яке складається із сукупності знань, умінь і навичок майбутніх офіцерів. Тому у процесі визначення критеріїв сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням доцільно використовувати основні компоненти, які використовуються

в освітньому процесі за І. Я. Лернером (Лернер, 1981: 185).

Підсумовуючи вище зазначене, доцільно констатувати, що критерій сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдання за призначенням – це еталон для визначення та оцінювання дійсного його стану, який являє собою сукупність ознак для висновку про ступінь відповідності фактичного рівня сформованості зазначеної готовності встановленим вимогам та визначеними завданнями і функціями НГУ відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Враховуючи результати проведеного моніторингу вищезазначених досліджень та особливості виділених компонентів професійної компетентності майбутніх фахівців із різних споріднених галузей, можна виділити однойменні для майбутніх офіцерів НГУ критерії оцінювання: мотиваційний; змістовий; аналітико-оцінний. Крім цього, кожен критерій має бути оцінений за низкою показників, це збігається із думкою науковців: В. М. Галузняка, І. О. Грязнова, О. В. Діденка, Н. М. Малоги, М. І. Сметанського, А. Г. Жукової, В. І. Шахова та інших. На їхню думку, зміст критерію за своїм обсягом є ширшим, ніж зміст показника, а показник є складовою частиною критерію. Тому ступінь вияву, якісна сформованість, визначеність критерію виражаються певними кількісними показниками.

Новий тлумачний словник української мови поняття «показник» визначає як ознаку чогонебудь, свідчення, доказ, певні дані відповідно до результатів роботи, процесу, дані про досягнення в чому-небудь (Яременко, Сліпушко 2006: 745). Показники також відіграють провідну роль у діагностуванні. Завдяки показникам є змога здійснити судження про розвиток явища, яке вивчається, отже, показник є свідченням, доказом, ознакою та ефективним інструментом оцінки досягнень різноманітних процесів чи явищ, які досліджуються.

У результаті аналізу науково-методичної та спеціальної літератури в цьому напрямі дослідження (Sylvain, Zambas, 2019; Wood, Tong, 2009), в якому розкриваються вимоги до професійних якостей офіцерів різних силових структур, їхніх знань, умінь і навичок, а також урахування змісту нормативно-правових документів, які регламентують їхню службово-бойову діяльність і визначають вимоги до офіцерського складу, проведено визначення основних показників згаданих критеріїв.

Під час визначення необхідних критеріїв враховувалися основні вимоги, які висуваються до

показників, зокрема: відповідність отриманих результатів педагогічному явищу (феномену), яке оцінюється; відсутність ознак взаємовпливу в різних показниках; охоплення найбільш значущих (важливих) та стійких сторін критерію, що розкривається показниками; надійність та достовірність отриманих результатів у різних умовах педагогічного експерименту; однозначність трактування отриманих показників експертами (провідними фахівцями); вірогідність визначити методику (інструментарій), за допомогою чого можна отримати кількісні та якісні дані (результати) (Луцький, 2011: 241–246). Крім того, різні критерії повинні мати однакові кількісні (якісні) коефіцієнти, або бути уніфікованими.

Уніфікованість не має допускати подвійного трактування отриманих результатів. З огляду на вищевикладене, розроблено таблицю, в якій викладені необхідні критерії та показники у вибраному напрямі дослідження (табл. 1).

Зазначені критерії (табл. 1) забезпечують досягнення необхідного кваліфікаційного рівня спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ завдяки використанню певних форм, методик, методів, засобів (технічних засобів) та способів, що формує готовність майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням. Використання у повному об'ємі вищезазначеного передбачено нормативними документами з організації фізичної підготовки в НГУ (Лещеня та ін., 2014: 111).

Для досягнення мети (цілей) дослідження планується використання таких форм фізичної підготовки: навчальних занять, ранкової фізичної зарядки, спортивно-масової роботи, фізичного тренування в умовах службово-бойової діяльності, індивідуального фізичного тренування.

Під час запланованого педагогічного експерименту нами будуть використовуватися методики діагностики ступеня фізичної підготовленості та прикладних рухових навичок, спеціальні фізичні і методичні тести (та ін.). Крім того, для досягнення необхідного рівня спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ планується використання таких методів: рівномірного, повторного, змінного, інтервального, змагального, сенсорного, контрольного, кругового (та ін.). Як засоби, які спрямовані на досягнення поставлених цілей дослідження – планується використати фізичні вправи, спеціальні комплекси функціональної підготовки, тренажери, технічні засоби навчання (та ін.).

Таким чином, для будь-якого критерію характерна наявність показників, які відображають

найбільш важливі стійкі властивості об'єкта, що забезпечують його існування. Головними характеристиками «показника» є достовірність, що дає змогу розглядати його як більш частковий стосовно критерію, і діагностичність, що дає змогу бути доступним для спостереження та обліку.

Після визначення критеріїв та їх показників наступний етап дослідження був присвячений характеристиці кваліфікаційного рівня спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ та дослідженню його впливу на готовність до виконання завдань за призначенням за кожним

Таблиця 1

Критерії та показники сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням

Критерії	Показники	Методики, які пропонуються для отримання кількісних даних
Мотиваційний	прояв інтересу (зацікавленості) до військово-професійної діяльності та бажання її здійснювати в умовах навчання;	дослідження мотивації досягнень (тест гумористичних фраз); методика малюнової фрустрації Розенцвейга (тест РР); методика мотиваційної індукції (МІМ) Нюттена (адаптований Є. Васюковим); шкала досягнень із переважанням ризику (МАНРБ, А. Мехрабіан); «Незавершені речення» 1 ST (Дж. Ротгер, Віллерман – 50 пунктів), SSCT (Дж. М. Сакс – 60 пунктів); методика кількісного виміру самооцінки (С. А. Будассі); тест Г. Айзенка для визначення типу темпераменту; методики відбору кандидатів на службу у підрозділах спеціального призначення, кандидатів на навчання у вищі військові навчальні заклади; діагностика ступеня загальної фізичної підготовленості прикладних рухових навичок
	ціннісна орієнтація на майбутню військово-професійну діяльність, мотивація професійного зростання у службово-бойовій діяльності;	
	мотивація до самовдосконалення, розвиток сформованих професійних якостей особистості офіцера (сміливість, гуманність, відповідальність, оптимізм, відвертість, честь, мужність, спостережливість, інтуїція, психоемоційна стійкість, спеціальна фізична підготовленість, здатність до швидкої реакції);	
Змістовий	професійна свідомість, професійні знання (спеціальні, загальнонаукові, психолого-педагогічні, загальнокультурні);	тест «Прогресивні матриці Равена»; тестові та ігрові завдання на виявлення лідерів, визначення ціннісних орієнтирів; тест на соціальну зацікавленість; тест на ідентифікацію; тест «неіснуюча тварина»; методика кількісного виміру самооцінки (С. А. Будассі); тест на емоційний інтелект (Д. Гоулмана); діагностика ступеня загальної та спеціальної фізичної підготовленості прикладних рухових навичок
	сформованість необхідних спеціальних умінь та навичок (діагностичних, орієнтаційно-прогностичних, конструктивно-проектувальних, організаційних, комунікативних), навичок та умінь практичної реалізації знань;	
	професійно значущі якості особистості та формування мотиву, який виникає з потреби особистості і закінчується спонуканням до поставлених службово-бойових завдань.	
Аналітико-оцінний	здатність до самоаналізу, уміння проводити самооцінювання; володіння навичками саморегуляції під час виконання завдань за призначенням; самовдосконалення і саморозвиток у різних умовах службово-бойової діяльності;	інтелектуальний тест Г. Ю. Айзенка; тест «КОТ»; методика визначення стресостійкості та соціальної адаптації; діагностика ступеня спеціальної фізичної підготовленості прикладних рухових навичок; комплексна методика діагностики готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням
	здатність до прийняття виважених рішень в екстремальних (бойових) умовах; здатність до військової хитрості та авантюризму; готовність до самопожертвування, готовність до переконливих доказів; уміння чітко, логічно, стисло віддавати бойові накази; уміння діагностувати психофізіологічний стан підлеглого особового складу; надійність та стабільність у вирішенні поставлених завдань;	
	здатність виконувати функціональні обов'язки командира взводу (групи) спеціального призначення (розвідки) та ін. на початковому етапі проходження військової служби у лавах НГУ	

ступенем. Своєю чергою, ступінь – порівняльна величина, яка характеризує розмір, інтенсивність чого-небудь, міра вияву чого-небудь (Білодід, 1980: 807).

Варто зауважити, що застосування кваліфікаційного рівня фізичної підготовленості військовослужбовців НГУ регламентовано «Інструкцією з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України» (Лещеня та ін., 2014), яка передбачає чотирирівневу градацію за відповідними ступенями, що відповідає певним нормативним показникам. Бальна система оцінювання, яка використовується для визначення кваліфікаційного рівня фізичної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ, має стимулюючий характер та сприяє підвищенню їхньої спеціальної фізичної підготовленості, цим самим підвищує якість та надійність виконання завдань за призначенням.

З метою якісного вирішення завдань дослідження доцільним є визначення необхідних підходів. Підходи – це сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-, що-небудь, ставлення до кого-, чого-небудь (Білодід, 1980: 521). Найбільш прийнятними підходами для досягнення мети дослідження та побудови майбутньої змістово-функціональної моделі «Формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням» є системний, структурний, комплексний, діяльнісний, особистісно-зорієнтований. Ці підходи забезпечать вирішення завдань цільового блоку розробленої нами змістово-функціональної моделі.

У прагненні досягти чіткості та достовірності у визначенні необхідного рівня були розроблені їх якісні характеристики, які дали змогу більш наочно показати результати експериментальної роботи. Під час відпрацювання описової частини якісної характеристики рівня сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням також враховувалася оцінка з дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» (відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS)).

З огляду на вищевикладене, для досягнення цілей та мети дослідження доцільним вважається урахування специфіки принципів навчання, які забезпечують підвищення професійної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ. Відповідно до «Словника української мови» (Білодід, 1980: 693), «принципи» – основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чого-небудь; переконання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці тощо.

У сучасній дидактиці вищої школи сформульовано дидактичні принципи, які відображають специфічні особливості освітнього процесу: забезпечення єдності наукової та навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, професійної спрямованості, професійної мобільності, полікультурності та проблемності. Вищеперелічене прийнятне для використання в освітньому процесі майбутніх офіцерів НГУ та дає змогу виділити групу специфічних загальних принципів навчання у ВВНЗ, які синтезують наявні принципи: орієнтованість вищої військової освіти на розвиток особистості майбутнього офіцера НГУ; відповідність змісту вищої військової освіти сучасним та прогнозованим тенденціям розвитку науки (техніки), виробництва (технології), наявного бойового досвіду; оптимальне поєднання загальних, групових та індивідуальних форм організації освітнього процесу у ВВНЗ; раціональне використання сучасних методів і засобів (технічних засобів) навчання на різних етапах підготовки майбутніх офіцерів; відповідність результатів підготовки майбутніх офіцерів НГУ вимогам, які висуваються до певної сфери їх військово-професійної діяльності; забезпечення конкурентоспроможності випускників НАНГУ порівняно зі спорідненими ВВНЗ силових структур України та країн співучасниць блоку НАТО.

Висновки. У результаті дослідження визначені критерії (мотиваційний, змістовий, аналітико-оцінний), показники (наведені у табл. 1), рівні (вищий, високий, середній, низький) сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням.

Застосування засобів спеціальної фізичної підготовки в поєднанні із сучасним науковим інструментарієм та об'єктивне оцінювання кваліфікаційного рівня спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів НГУ забезпечують необхідний рівень професійної підготовленості офіцера випускника ВВНЗ НГУ до виконання завдань за призначенням.

Перспективи в цьому напрямі передбачають вибір оптимальної діагностичної методики та необхідного наукового інструментарію (сучасних технічних засобів навчання), спрямованого на визначення об'єктивної оцінки рівня готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням з урахуванням вимог сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Національну гвардію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>.
2. Вейднер-Дубровин Л. А. Общая характеристика системы физической подготовки войск. *Теория и организация физической подготовки войск*. Санкт-Петербург : ВДКИФК, 1992. С. 103–115.
3. Schoka A. Training Future Cyber Officers. *Small wars journal*. URL: <https://smallwarsjournal.com>.
4. Conroy R. Future officers forfeit summer to train with Special Tactics. *Air Force SOC*. URL: <https://www.afsoc.af.mil>.
5. Brown C. Major Obstacles Are Limiting Future Officers who Attend Army's Cadet Leadership Course. *Task & Purpose*. URL: <https://taskandpurpose.com>.
6. Dumas B. In Cambridge, a new approach to training future police officers. *25 News*. URL: <https://www.boston25news.com>.
7. Maddox M. Cadet summer training promises to be even more challenging for future officers. *U.S.ARMY*. URL: <https://www.army.mil/article>.
8. Harald Gell Sylvain, Paile-Calvo Symeon Zambas. European education and training for young officers. *European Initiative for the Exchange of Mil*. URL: <http://www.emilyo.eu>.
9. Marion N. Police academy training: are we teaching recruits what they need to know? *Virtual Exp.Lab*. URL: <http://128.192.206.60/share/files>.
10. Dr. Cheryl Simmill-Binning, Dr. Jude Towers. Education, Training and Learning in Policing in England and Wales. *Policing Research Partnership*. URL: <http://n8prp.org.uk>.
11. Wood D., and Tong S. The future of initial police training: a university perspective [International Journal of Police Science and Management]. Canterbury, Kent, United Kingdom, 2019. Pp. 294–305.
12. Білодід І. К. Словник української мови в 11 томах. *Академічний тлумачний словник*. URL: <http://sum.in.ua/s/kryterijj>.
13. Вейсман А. Д. Греческо-русский словарь. Санкт-Петербург : Издание автора, 1991. 1370 с.
14. Яременко В. В., Сліпущко О. М. Новий тлумачний словник української мови. Київ : Аконті, 1998. 351 с.
15. Сухарніков Ю. В. Сутність розбіжності діяльнісного й компетентнісного підходів до стандартизації освіти в Україні. *Педагогіка і психологія*. Київ : Вища школа, 2009. С. 32–42.
16. Усеїнова Л. Ю. Теоретические аспекты формирования профессионально-практической компетентности будущих инженеров-педагогов в процессе производственной практики. *Проблемы инженерно-педагогической освіти*. Харків : УПА, 2007. С. 387–398.
17. Курило В. С. Моделирование системы критеріів оцінки розвитку освіти в регіоні. *Педагогіка і психологія*. Київ : Вища школа, 1999. С. 35–39.
18. Низков А. А. О критериях оценки знаний, умений и навыков студентов. *Проблемы высшей школы*. Киев : Высшая школа, 1980. С. 36–41.
19. Спенсер Л. М. Компетенции на работе. *Модели максимальной эффективной работы*. Москва : НИРО, 2005. 384 с.
20. Новиков А. М., Новиков Д. А. Методология. Москва : РАО «ИУО», 2007. 668 с.
21. Лернер И. Я. Дидактические основы методов обучения. Москва : Педагогика, 1981. 185 с.
22. Яременко В. В., Сліпущко О. М. Новий тлумачний словник української мови (том 1). Київ : Аконті, 2006. 926 с.
23. Луцький О. Л. Критерії, показники і рівні сформованості управлінської компетентності керівних кадрів Державної прикордонної служби України. *Педагогіка та психологія*. Вінниця : Планер, 2011. С. 241–246.
24. Лещеня С. В., Орленко І. П., Мелешко А. О., Забродський С. С. Інструкція з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України. *Інструкція*. Київ : ГУНГУ, 2014. 140 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu Hvardiiu». [Law of Ukraine «On the National Guard»] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>. [in Ukrainian].
2. Weidner-Dubrovin L. A. Obshchaia kharakterystyka systemu fyzycheskoi podgotovky voisk [General characteristics of the system of physical training of troops]. Theory and organization of physical training of troops. St. Petersburg : All-R.D.K. Institute of Physical Culture, 1992. P. 103–115. [in Russian].
3. Schoka A. Training Future Cyber Officers. *Small wars journal*. URL: <https://smallwarsjournal.com>. [in English].
4. Conroy R. Future officers forfeit summer to train with Special Tactics. *Air Force SOC*. URL: <https://www.afsoc.af.mil>. [in English].
5. Brown C. Major Obstacles Are Limiting Future Officers who Attend Army's Cadet Leadership Course. Task & Purpose. URL: <https://taskandpurpose.com>. [in English].
6. Dumas B. In Cambridge, a new approach to training future police officers. *25 News*. URL: <https://www.boston25news.com>. [in English].
7. Maddox M. Cadet summer training promises to be even more challenging for future officers. U.S.ARMY. URL: <https://www.army.mil/article>. [in English].
8. Harald Gell Sylvain, Paile-Calvo Symeon Zambas. European education and training for young officers. European Initiative for the Exchange of Mil. URL: <http://www.emilyo.eu>. [in English].
9. Marion N. Police academy training: are we teaching recruits what they need to know? Virtual Exp.Lab. URL: <http://128.192.206.60/share/files>. [in English].

10. Dr. Cheryl Simmill-Binning, Dr. Jude Towers. Education, Training and Learning in Policing in England and Wales. Policing Research Partnership. URL: <http://n8prp.org.uk>. [in English].
11. Wood D., and Tong S. The future of initial police training: a university perspective [International Journal of Police Science and Management]. Canterbury, Kent, United Kingdom, 2019. Pp. 294–305. [in English].
12. Bilodid I. K. Slovnnyk ukraïnskoi movy v 11 tomakh [Dictionary of Ukrainian in 11 volumes]. Academic Interpretative Dictionary. URL: <http://sum.in.ua/s/kryterij>. [in Ukrainian].
13. Veisman A. D. Hrecheshko-russkyi slovar [Greek-Russian dictionary]. St. Petersburg : Author's edition, 1991. 1370 p. [in Russian].
14. Yaremenko V. V., Slipushko O. M. Novyi tлумachnyi slovnnyk ukraïnskoi movy [A new interpretative dictionary of the Ukrainian language]. K. : Akonit, 1998. 351 p. [in Ukrainian].
15. Sukharnikov Yu. V. Sutnist rozbizhnosti diialnisnogo y kompetentnisnogo pidkhdodiv do standartyzatsii osvity v Ukraini [The essence of the divergence of activity and competence approaches to standardization of education in Ukraine]. Pedagogy and psychology. Kyiv : Vyshcha shkola, 2009. P. 32–42. [in Ukrainian].
16. Useynova L. Yu. Teoretycheskye aspektu formirovaniya pofessyonalno-praktycheskoi kompetentnosti budushchykh ynzhenеров-pedahohov v protsesse proyzvodstvennoi praktyky [Theoretical aspects of formation of professional-practical competence of future engineers-educators in the process of industrial practice]. Problems of engineering and pedagogical education. Kharkiv : UAEP, 2007. P. 387–398. [in Russian].
17. Kurylo V. S. Modeliuvannya systemy kryteriiv otsinky rozvytku osvity v rehioni [Modeling the system of criteria for assessing the development of education in the region]. Pedagogy and psychology. Kyiv : Vyshcha shkola, 1999. P. 35–39. [in Ukrainian].
18. Nyzkov A. A. O kryteriakh otsenky znanyi, umeni y navukov studentov [On the criteria for assessing knowledge, abilities and skills of students]. High school problems. Kyiv : Vyshcha shkola, 1980. P. 36–41. [in Russian].
19. Spenser L. M. Kompetentsyy na rabote. [Competencies at work]. Models of maximum effective work. Moscow : HIPPO, 2005. 384 p. [in Russian].
20. Novykov A. M., Novykov D. A. Metodolohyia [Methodology]. Moscow : RAO «IYO», 2007. 668 p. [in Russian].
21. Lerner Y. Ya. Dydaktycheskye osnovu metodov obucheniya [Didactic foundations of teaching methods]. Moscow : Pedahohyka, 1981. 185 p. [in Russian].
22. Yaremenko V. V., Slipushko O. M. Novyi tлумachnyi slovnnyk ukraïnskoi movy (tom 1) [New Interpretative Dictionary of the Ukrainian Language (Volume 1)]. Kyiv : Akonit, 2006. 926 p. [in Ukrainian].
23. Lutskyi O. L. Kryterii, pokaznyky i rivni sformovanosti upravlinskoi kompetentnosti kerivnykh kadriv Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Criteria, indicators and levels of management competence development of the State Border Guard Service of Ukraine]. Pedagogy and psychology. Vinnitsa : Planer, 2011. P. 241–246. [in Ukrainian].
24. Leshchenia S. V., Orlenko I. P., Meleshko A. O., Zabrodskyi S. S. Instruktssiia z orhanizatsii fizychnoi pidhotovky v Natsionalnii hvardii Ukrainy [Instruction on the organization of physical training in the National Guard of Ukraine]. Instruction. Kyiv : GUNGU, 2014. 140 p. [in Ukrainian].